

Introducere în Exegeza Noului Testament

OCTAVIAN BABAN

INTRODUCERE ÎN EXEGEZA NOULUI TESTAMENT

Ediție online, 2015

Teme și aplicații: epistolele NT

Aplicații exegetice epistolare scurte:

Faceți exegeza următoarelor texte, încercând să răspundeți întrebării fundamentale a exegezei: ce anume a vrut să spună autorul destinatarului său primar (ideea exegetică)?

B.EXEGEZA TEXTELOR EPISTOLARE – DOCTRINARE:

1. 1 Timotei 6:11-12. Motivați delimitarea paragrafului. Propuneți un context mai larg, dar unitar tematic, care să clarifice toate întrebările ridicate de pasaj. Este acest pasaj un text poetic? Care este contextul literar și social în care se pare că funcționa textul și ce importanță are lucrul acesta în înțelegerea mesajului lui Pavel? Cine este ‘omul lui Dumnezeu’? Ce rol vedeți între gramatica textului și structura textului?
2. 2 Timotei 2:11-12. Identificați genul literar. Care este mesajul autorului?
3. Coloseni 1:15-20. Ce vrea să spună Pavel prin acest text, cititorilor săi? Motivați de ce acest text este un text poetic. Cum se înțeleg expresiile: ‘cel dintâi născut dintre cei morți’, ‘chipul lui Dumnezeu cel nevăzut’, ‘domnii, stăpâniri,’ etc.?
4. Galateni 4:21-31. Ce metodă folosește Pavel în explicarea unui pasaj din VT? Dar textul din Galateni, ca atare, ce fel de gen literar reprezintă?

Cum explicați termenii *kata sarka*, *kata pneuma*, *dia epaggelias*?

Aplicație exegetică 1: 1 Timotei 6.11-12 (13-16)

6-11 Σὺ δέ, ὦ ἄνθρωπε τοῦ Θεοῦ, ταῦτα φεῦγε· δίωκε δὲ δικαιοσύνην, εὐσέβειαν, πίστιν, ἀγάπην, ὑπομονήν, πραότητα **6-12** ἀγωνίζου τὸν καλὸν ἀγῶνα τῆς πίστεως· ἐπιλαβοῦ τῆς αἰωνίου ζωῆς, εἰς ἣν καὶ ἐκλήθης καὶ ὁμολόγησας τὴν καλὴν ὁμολογίαν ἐνώπιον πολλῶν μαρτύρων.

Σὺ δέ,
 ὦ ἄνθρωπε
 τοῦ Θεοῦ,
 φεῦγε·
 ταῦτα
 δίωκε δὲ
 δικαιοσύνην,
 εὐσέβειαν,
 πίστιν,
 ἀγάπην,
 ὑπομονήν,
 πραότητα
 ἀγωνίζου
 τὸν ἀγῶνα
 [τὸν] καλὸν
 τῆς πίστεως·
 ἐπιλαβοῦ
 τῆς ζωῆς,
 αἰωνίου
 εἰς ἣν καὶ ἐκλήθης
 καὶ ὁμολόγησας
 τὴν ὁμολογίαν
 [τὴν] καλὴν
 ἐνώπιον μαρτύρων.
 πολλῶν

Traducere preliminară:

Tu însă,
o, omule
 al lui Dumnezeu,
fugi
 de acestea
urmărește însă
 neprihănirea (dreptatea)
 evlavia,
 credița,
 dragostea,
 răbdarea (perseverența),
 blândețea
luptă-te
 lupta
 cea bună
 a credinței
apucă (prinde, strânge bine, ține bine)
 a vieții
 veșnice
 întru care și ai fost chemat
 și ai mărturisit
 mărturia
 cea bună
 înaintea martorilor
 cei mulți

Concepte de lămurit:

Tu însă, o, omule al lui Dumnezeu:

este o expresie generală, posibil parte dintr-o formulă folosită la ordinare sau reconfirmare în lucrare. Pavel putea spune, Tu, Timotee, etc. Așa că este posibil să adapteze o formulă de ordinare / confirmare la mesajul său către discipolul său, copilul lui în credință, Timotei, pastorul.

Fugi:

Realizează conexiunea cu textul anterior, este vorba de modul în care lucrătorul responsabil fuge de ispite și imoralitate.

Urmărește:

Prin contrast cu îndemnul de mai sus, Timotei este sfătuit să urmărească, să se țină de șase calități majore pentru viața lucrătorului creștin: neprihănire – credință și caracter drept, viață religioasă dreaptă și corectă – evlavie, credință, dragoste, răbdare, blândețe.

Luptă-te:

Se referă la lupta cea bună; construcția este similară mărturiei celei bune, din vs. 12. Se vede importanța de cuvânt cheie a adjectivului „bună”: lupta cea bună, mărturia cea bună. Viața lucrătorului creștin trebuie să aibă cele mai bune repere posibile.

Apucă:

Acest imperativ nu implică faptul că Timotei nu avea sau nu apucase deja viața veșnică. Ideea este să se țină strâns până la sfârșit de această viață veșnică. Pentru aceasta i se dau două motive: primul, a fost chemat la viață, deci să se țină strâns de ea; al doilea, trebuie să fie încurajat de faptul că altădată a mărturisit deschis credința și țelul

vieții sale înaintea multor martori (încurajare prin rememorarea mărturiei trecute).

Ai mărturisit:

Ai mărturisit buna mărturie, ai confirmat buna confirmare. În greacă sunt două rădăcini lexicale diferite: *martureo*, *martus*, *marturia*, a mărturisi ca martor ocular, a certifica; și *homologeō*, *homologia*, a confirma o convingere, un crez, a o exprima printr-o mărturie public. Textul are aici *kai homologesas ten kalen homologia*.

Mărturia cea bună:

O expresie prin paralelism cu lupta cea bună, din vs. 11. De asemenea apelul la mărturia trecută, la istorie, are loc și prin faptul că și Isus a adus o mărturie bună înainte lui Pilat, vs. 14. Comparația cu mărturia lui Isus are menirea să-l încurajeze pe Timotei și transform și expresia mărturia cea bună, într-o expresie cheie. Întrebarea este în ce a constatat mărturia cea bună a lui Isus înaintea lui Pilat, probabil a fost o mărturisire a identității divine și regale și a misiunii de mântuire. Cu alte cuvinte, cunoașterea identității de creștin este importantă pentru încurajarea lucrătorului creștin.

Traducere finală:

Dar, tu, omule al lui Dumnezeu, fugi de aceste ispite și urmărește în schimb caracterul drept, viața creștină dreaptă, credința, dragostea, perseverența, blândețea, luptă-te lupta cea bună a credinței, Ține-te strâns de viața veșnică la care ai fost chemat și despre care ai mărturisit acea mărturie bună înaintea multor martori.

Ideea exegetică:

Pavel ca apostol, își încurajează discipolul, fiul în credință, în calitatea lui de slujitor al Domnului, prin patru porunci clare, prima, să se delimiteze de ispite și

imoralitate, a doua să urmărească șase calități centrale în viața lucrătorului creștin (caracterul, viața practică, credința, dragostea, perseverența și blândețea), să lupte în continuare lupta bună a credinței, și să se țină cu tărie, până la capăt, de viața veșnică, aducându-și aminte că a fost chemat personal la această viață și că a dat întrecut o frumoasă mărturie despre ea, la înălțimea căreia trebuie să se păstreze și azi.

Idei de predică

Predica 1: Șase trăsături esențiale pentru un creștin, care trebuie urmărite cu pasiune, ca să trăiești o viață victorioasă.

Predica 2: Patru imperative majore ale lucrătorului creștin: fugi, urmărește, luptă, apucă.

Predica 3: Cele trei încurajări de bază ale creștinului în lucrarea sa: bazează-te pe identitatea de om al lui Dumnezeu, fii conștient de chemarea vieții veșnice și a lucrării, și păstrează memoria mărturiei bune din trecut ca să fii la înălțimea ei.

Aplicație exegetică 2: Epistola către Filimon

Cuvinte cheie:

desmios, 1, 9; *desmiois*: 10, 13.

splachna, 7, 9, 20.

achrestos, *euchrestos*, 11

onaimos, 20 (cf. *Onesimos*)

hypakouw, *akouw*

hos doulon, *huper doulon*, 16

anapauzo, 7, 20.

Date generale

Pavel era sau fusese în închisoare în momentul întâlnirii lui Onisim și al convertirii acestuia. Deasemeni, Pavel era destul de în vârstă la momentul scrierii (dacă a fost scrisă în anul 62-63, Pavel avea aproximativ 57 de ani – în ipoteza nașterii sale în jurul anului 5 d.H., cf. Filimon 9). Folosirea nuanțată a autorității sale pastorale amintește de 1-2 Corinteni, unde Pavel, de asemenea, se bazează pe faptul că este părintele spiritual, în credință, al credincioșilor de acolo. Este posibil ca epistola să fi fost scrisă prin intermediul unui secretar (cf. Filimon 19). Tema socială a relațiilor patroni - robi, centrală în epistolă, este o temă destul de des întâlnită în epistolele lui Pavel.

Epistola este destinată lui Filimon, locuitor al cetății Colose (Col. 4:9, 17) și, prin asociere, și Apfiei (soția lui) și lui Arhip (fiul său). În casa lor din Colose fusese organizată o Biserică, iar Filimon este cunoscut drept un om care îi încurajează pe credincioși și le vine în ajutor la nevoie. Pavel scrie din Roma și în asociere cu această scrisoare apar aceleași personaje ca și în Coloseni (Timotei, Luca, Dima, Aristarh, Epafra). Este foarte probabil, astfel, ca Tihic să fi dus această scrisoare la

Filimon și să fi mers, împreună cu el, și Onisim, toate întâmplându-se în aceeași perioadă cu scrierea scrisorii către Coloseni (60-61).

Onisim, în particular, este personajul cel mai „colorat” din această epistolă. El are existența cea mai tumultuoasă: se înțelege că a fost sclavul lui Filimon, că i-a adus pagubă (aparent, costisitoare) și că a fugit la Roma. Aici îl găsește Pavel și îl convertește (de fapt, nu doar Onisim este un „copil în credință” al lui Pavel, născut în lanțuri, dar și Filimon își datorează credința tot lui Pavel, v. 19). Onisim este și prilejul unor interesante jocuri de cuvinte: *oninemi* – înseamnă a face o favoare, un bine (cf. 20), Pavel zice că altădată Onisim îi era nefolositor lui Filimon, *achrestos* (joc de cuvinte cu *achristos* – fără Hristos, necreștin și *achrestos* - nefolositor; cf. *chrestos* – bun, *christos* – Mesia, Hristos), dar acum a devenit *euchrestos* („folositor”, „într-adevăr bun”, expresie apropiată de cuvintele „bun creștin”, *euchristianos*, sau „bun de Hristos”, *euchristos*).

În același timp, Pavel îl numește „copilul meu, născut în lanțuri” și „inima mea” (sau „dragostea mea”, cf. vv. 10, 12).

După cum se poate observa, povestea neobișnuită a lui Onisim a fost cauza unei mari înduioșări a lui Pavel, în calitatea sa de mare apostol și evanghelist, întemnițat acum, dar încă binecuvântat în vestirea evangheliei, încât el folosește toată știința sa persuasivă ca să îi scrie lui Filimon și să mijlocească pentru Onisim.

Analiza epistolei:

PREZENTARE, 1-3:

1 Παῦλος δέσμιος Χριστοῦ Ἰησοῦ καὶ Τιμόθεος ὁ ἀδελφὸς Φιλίμονι τῷ ἀγαπητῷ καὶ συνεργῷ ἡμῶν 2 καὶ Ἀπφίᾳ τῇ ἀδελφῇ καὶ Ἀρχίππῳ τῷ συστρατιώτῃ ἡμῶν καὶ τῇ κατ' οἶκόν σου ἐκκλησίᾳ, 3 χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

RUGĂCIUNE INTRODUCTIVĂ, 4-7:

4 Εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου πάντοτε μνησίαν σου ποιούμενος ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου, 5 ἀκούων σου τὴν ἀγάπην καὶ τὴν πίστιν, ἣν ἔχεις πρὸς τὸν κύριον Ἰησοῦν καὶ εἰς πάντας τοὺς ἁγίους, 6 ὅπως ἡ κοινωνία τῆς πίστεώς σου ἐνεργῆς γένηται ἐν ἐπιγνώσει παντός ἀγαθοῦ τοῦ ἐν ἡμῖν εἰς Χριστόν. 7 χαρὰν γὰρ πολλὴν ἔσχον καὶ παράκλησιν ἐπὶ τῇ ἀγάπῃ σου, ὅτι τὰ σπλάγχνα τῶν ἁγίων ἀναπέπνυται διὰ σοῦ, ἀδελφέ.

4 Εὐχαριστῶ

τῷ Θεῷ μου
 πάντοτε μνησίαν σου
 ποιούμενος
 ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου,
5 ἀκούων
 σου
 τὴν ἀγάπην
 καὶ
 τὴν πίστιν
 ἣν εἶχεις
 πρὸς τὸν Κύριον Ἰησοῦν
 καὶ
 εἰς πάντας τοὺς ἁγίους,
6 ὅπως
 ἡ κοινωνία τῆς πίστεώς σου
 ἐνεργῆς γένηται
 ἐν ἐπιγνώσει παντός ἀγαθοῦ
 τοῦ ἐν ἡμῖν (ἐν ὑμῖν)
 εἰς Χριστόν Ἰησοῦν.

7 χαρὰν γὰρ
 (ἐχομεν)
 ἔσχον
 πολλὴν
 καὶ παράκλησιν

ἐπὶ τῇ ἀγάπῃ σου,
ὅτι ... ἀναπέπνυται
τὰ σπλάγχνα τῶν ἁγίων
διὰ σοῦ, ἀδελφέ.

Observații de delimitare a textului:

Textul vss. 4-7 are individualitate și unitate ideatică, deoarece funcționează ca rugăciune introductivă.

Variantele de text sunt puține la număr:

vs.6: în noi / în voi (en hemin, en humin)

v.s 7. am avut – am / avem (eschon – echomen)

Prezenta analiză exegetică va lucra cu textul NA27: în noi; am (am avut).

Observații de analiză – structură a textului:

Textul se bazează pe două propoziții principale, cu subordonatele lor: vs. 4: Mulțumesc lui Dumnezeu (eucharisto) etc., și v.s 7: Am avut, astfel, bucurie (charan gar eschon), etc. Cele două predicate sunt arătate prin culoare galbenă.

Analiza frazei nr. 1:

4 Εὐχαριστῶ

Mulțumesc

τῷ Θεῷ μου

Dumnezeului meu

πάντοτε μνήσιν σου

întotdeauna amintire de tine

ποιούμενος

făcându-mi (când îmi aduc
aminte de tine...)ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου,
în rugăciunile mele

5 ἀκούων

Auzind (când aud, ca unul care aud...)

σου

τὴν ἀγάπην

de dragostea ta

καὶ

τὴν πίστιν

și de credința (ta)

ὣν ἐχεις

pe care o ai (pe care le ai?... acord logic! Discuție: cum se
raportează cele două la verbul „o ai”...)

πρὸς τὸν Κύριον Ἰησοῦν

în domnul Isus

καὶ

și

εἰς πάντας τοὺς ἀγίους,

în (înspre) toți frații. (Discuție: are credință în Isus și
în frați, sau cele două calități se raportează încrucișat:
dragoste față de frați, credință în Isus? – structură în x,
chiastică; sau, a treia variantă: are dragoste și credință
(credincioșie) și față de domnul Isus și față de frați).

ὅπως

Așa încât (îi mulțumesc așa încât... sau îi mulțumesc în rugăciune așa încât... deci se poate traduce și „mă rog așa încât...”)

ἡ κοινωνία τῆς πίστεώς σου

participarea la credință a ta (participarea ta la credință; partea ta, părtășia ta, contribuția ta la viața de credință a Bisericii...)

ἐνεργῆς γένηται

activă să devină (să devină practică, puternică, să se exprime practic, prin fapte)

ἐν ἐπιγνώσει παντός αγαθοῦ

în cunoașterea întregului bine (sau: în cunoașterea tuturor lucrurilor bune; sau: așa încât să fie cunoscut tot binele...; atenție la felul în care se traduce prepoziția ἐν).

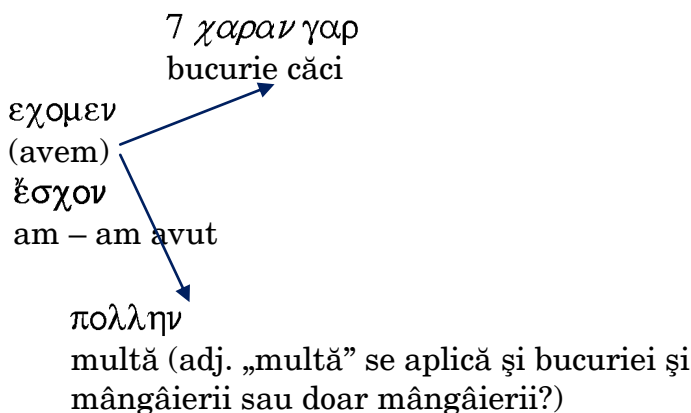
τοῦ ἐν ἡμῖν (ἐν ὑμῖν)

cel (care se face) între noi / între voi

εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν.

în Hristos Isus (prin credința lui Hristos, prin credința în Hristos, spre lauda lui Hristos; din pricina lui Hristos; sau celor care sunt frați cu noi în Hristos)

Analiza frazei nr. 2:

καὶ παράκλησιν
 și mângâiere (sau: încurajare)

ἐπὶ τῇ ἀγάπῃ σου,
 cu privire la dragostea ta
 ὅτι ... ἀναπέπνυται
 că ... ai înviorat
 τὰ σπλάγχνα τῶν ἁγίων
 inimile (viețile; sufletelor; lit. gr. intestinale,
 stomacul) sfinților
 διὰ σοῦ, ἀδελφέ.
 prin tine, frate.

A. Traducere finală a pasajului:

Îi mulțumesc Dumnezeului meu întotdeauna în rugăciunile mele, când îmi aduc aminte de tine, ca unul care am auzit de dragostea și credința pe care le ai în Hristos Isus și pentru toți sfinții, și mă rog ca participarea ta la credință să ajungă puternică în fapte, astfel încât să fie cunoscute toate lucrurile bune care se fac între noi, prin credința în Hristos.

M-am bucurat și am fost încurajat mult cu privire la dragostea ta pentru că, frate, inimile credincioșilor au fost înviorate prin tine.

B. Exegeză:

B1. Ce spune textul:

Pavel își începe scrisoarea arătându-i lui Filimon că se bucură și se roagă pentru el din cauza calității credinței și dragostei pe care el le are pentru frați.

B2. Ce înseamnă ceea ce spune textul:

În felul acesta, Pavel, ca un bun păstor și mediator, își pregătește diplomatic și practic rugămintea privitoare la Onisim, sugerându-i lui Filimon că trebuie să continue în același fel cum a trăit până acum, demn de laudă, prin dragoste, credință și fapte bune (caracter practic).

B3. Mesaj exegetic:

În sine, formulare generată de sfatul către Filimon:

Un bun creștin care are întâmpină greutăți în relațiile cu ceilalți, trebuie să persevereze să fie cunoscut prin calitățile sale creștine, prin credință și dragoste, prin ajutor practic, ca să astfel să îi poată încuraja și înviora pe frați și să dea mărturie despre Hristos.

Formulare obiectivă care îl cuprinde și pe Pavel și pe Filimon (formulare care se plasează între exegeză și hermeneutică, între mesajul de atunci și semnificația sa astăzi):

Un bun păstor sau mediator va ști să încurajeze vindecarea relațiilor problematice prin sfătuire atentă, cu tact, cu respect cu accent pe valoarea continuității în dragoste, credință și fapte bune.

C. Comunicare:

C1. Homiletică

Exemplu:

Calitățile și răspunderea creștinului matur, când relațiile cu frații trebuie vindecate.

Introducere: exemplu de relație deteriorată. O greșală îl nedreptățește pe cineva, îl păgubește. Frică și fugă pe

deoparte, severitate, nemulțumire și răzbunare pe de cealaltă parte. Cine a greșit poate fi credincios sau nu (sau poate deveni credincios mai târziu, se poate pocăi mai târziu). Care este răspunsul creștin? Ce trebuie să fac cum trebuie să fiu? Întrebare importantă pentru tine, dacă ai o asemenea relație dificilă cu cineva. Întrebare importantă pentru tine dacă ești implicat într-o asemenea relație, ca mediator.

- a. Ca mediator fii înțelept, sensibil, cu tact, ferm.
- b. În calitate de parte vătămată, creștin fiind, înțelege că trebuie:
 - a. Să fii plin de dragoste, de credință, de fapte bune.
 - b. Să continui în aceste calități, cu perseverență.
 - c. Să știi că aceasta purtare este o cale majoră prin care poți aduce înviore în Biserică.
 - d. Să știi că printr-o purtare ca aceasta poți schimba comunitate, orașul, țara, lumea în care trăim.

Încheiere: Exemplu de relație reparată pe baza unor principii biblice.

C2. Emisiuni radio

Se poate imagina un interviu, o dezbatere. Introducerea se bazează pe un promo (sondaj la subiect, sau pe un subiect apropiat: importanța relațiilor, importanța împăcării; ce poate favoriza o împăcare; importanța tactului în mediere; cum ar fi Biserica dacă relațiile între credincioși ar fi relații frumoase, etc.).

C3. Emisiuni tv

Se poate imagina o masă rotundă, un talk-show, plecând de la niște imagini sau reportaje despre studii cu privire la caracterul distructiv al conflictelor sociale.

Problematici familiale: „frate-frate, dar brânza este pe bani”. Problematici politice: „zidul Berlinului”, „cortina de fier”. Problematici sociale: relații angajați – patroni. Se arată validitatea principiilor și a abordării lui Pavel în cazul Filimon – Onisim.

C4. Arte dramatice (scenete). O scenetă despre un mediator și problemele lui. Un dialog între Pavel și Filimon despre calitățile arătate altădată și pe care ar trebui să le confirme și acum. O scenetă istorică despre un conflict angajat-angajator în care angajatul se plânge că nu știe ce se întâmplă, dar șeful nu mai este același om ca altădată (eventual, și șeful se plânge la fel despre angajatul său).

C5. Artă grafică (pictură, desen, expoziții, etc.)

C6. Arte literare (poezie, nuvelă, roman)

APELUL ÎN FAVOAREA LUI ONISIM

8 Διὸ πολλὴν ἐν Χριστῷ παρρησίαν ἔχων ἐπιτάσσειν σοι τὸ ἀνήκον 9 διὰ τὴν ἀγάπην μᾶλλον παρακαλῶ, τοιοῦτος ὢν ὡς Παῦλος πρεσβύτης νυνὶ δὲ καὶ δέσμιος Χριστοῦ Ἰησοῦ· 10 παρακαλῶ σε περὶ τοῦ ἐμοῦ τέκνου, ὃν ἐγέννησα ἐν τοῖς δεσμοῖς, Ὀνήσιμον, 11 τόν ποτέ σοι ἄχρηστον νυνὶ δὲ [καὶ] σοὶ καὶ ἐμοὶ εὐχρηστον, 12 ὃν ἀνέπεμψά σοι, αὐτόν, τοῦτ' ἔστιν τὰ ἐμὰ σπλάγχνα· 13 ὃν ἐγὼ ἐβουλόμην πρὸς ἐμαυτὸν κατέχειν, ἵνα ὑπὲρ σοῦ μοι διακονῇ ἐν τοῖς δεσμοῖς τοῦ εὐαγγελίου, 14 χωρὶς δὲ τῆς σῆς γνώμης οὐδὲν ἠθέλησα ποιῆσαι, ἵνα μὴ ὡς κατὰ ἀνάγκην τὸ ἀγαθόν σου ἦ ἀλλὰ κατὰ ἐκούσιον. 15 τάχα γὰρ διὰ τοῦτο ἐχωρίσθη πρὸς ὥραν, ἵνα αἰώνιον αὐτὸν ἀπέχῃς, 16 οὐκέτι ὡς δοῦλον ἀλλ' ὑπὲρ δοῦλον, ἀδελφὸν ἀγαπητόν, μάλιστα ἐμοί, πόσω δὲ μᾶλλον σοὶ καὶ ἐν σαρκὶ καὶ ἐν κυρίῳ.

17 Εἰ οὖν με ἔχεις κοινωνόν, προσλαβοῦ αὐτόν ὡς ἐμέ. 18 εἰ δέ τι ἠδίκησέν σε ἢ ὀφείλει, τοῦτο ἐμοὶ ἐλλόγα. 19 ἐγὼ Παῦλος ἔγραψα τῇ ἐμῇ χειρί, ἐγὼ ἀποτίσω·

ἵνα μὴ λέγω σοι ὅτι καὶ σεαυτὸν μοι προσοφείλεις. 20 ναὶ ἀδελφέ, ἐγὼ σου ὀναίμην ἐν κυρίῳ· ἀνάπαυσόν μου τὰ σπλάγχνα ἐν Χριστῷ.

21 Πεποιθὼς τῇ ὑπακοῇ σου ἔγραψά σοι, εἰδὼς ὅτι καὶ ὑπὲρ ἃ λέγω ποιήσεις. 22 ἅμα δὲ καὶ ἐτοίμαζέ μοι ξενίαν· ἐλπίζω γὰρ ὅτι διὰ τῶν προσευχῶν ὑμῶν χαρισθήσομαι ὑμῖν.

Idee exegetică a întregii epistole:

Pavel îi scrie lui Filimon cu tact diplomatic, cu autoritate politicos drapată – dar transparentă, cu dragoste nedisimulată, cu inteligență retorică, ca să îl accepte ca frate în Hristos, acum, pe Onisim (un fost rob care i-a adus neajunsuri în trecut).

Cu tact: diplomatic, retoric;

Cu autoritate: apostolică, de evanghelist, de vârstă, de suferință.

Cu dragoste: îl recomandă pe Onisim cu mare dragoste.

Cu inteligență: se raportează elegant la Filimon, ca la un om educat (jocuri de cuvinte, paralelisme, antiteze, subtilități).

Perspective hermeneutice (ce semnificație are textul biblic pentru cititorul de astăzi):

1. Cum să tratezi conflictele sociale și economice, între creștini patroni – angajați (creștini bogați și săraci, creștini vechi și creștini recenți, care au o istorie complicată), din perspectiva frăției în Hristos și a veșniciei răscumpărate.
 - Plata datoriilor este importantă, dar responsabilitatea unei comunități creștine noi depășește orizontul datoriilor economice.
 - Importanța mărturiei și acceptării reciproce.
 - Importanța acordării unei șanse reale celor de curând întorși la Hristos.

- Importanța și responsabilitatea de patron.
- 2. Cum să înțelegi, ca Onisim, că a trăi pentru Hristos și a lucra în Biserică, înseamnă a avea și curajul de a rezolva aspectele negative ale trecutului.
- 3. Cum să înțelegi, ca Filimon, că întoarcerea și pocăința foștilor delicvenți este o posibilitate care trebuie tratată cu sensibilitate.
- 4. Cum să înțelegi, ca Pavel, că poți și trebuie să intervii în conflicte, cu dragoste, cu tact, prin identificare cu problemele oamenilor.
- 5. Cum să te porți, ca pastor, cu creștinii bogați.
- 6. Cum să te raportezi la creștinii tineri, care au un trecut problematic și au nevoie de o șansă.
- 7. Cum să iei în considerare că există principii biblice majore pe baza cărora poți interveni, în general, în problemele economice și sociale ale timpului tău.

SALUTĂRI

23 Ἀσπάζεται σε Ἐπαφρῶς ὁ συναιχμάλωτός μου ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, 24 Μάρκος, Ἀρίσταρχος, Δημᾶς, Λουκᾶς, οἱ συνεργοί μου. 25 Ἡ χάρις τοῦ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ τοῦ πνεύματος ὑμῶν.

Salutările finale transmit ideea că în spatele scrisorii nu se află doar autoritatea lui Pavel, ci și cea a echipei sale, formate din Epafra, marcu, Aristarch, Demas și Luca. Prin ascultarea sa probabilă și de dorit, Filimon va continua să facă din această echipă lărgită care trăiește și lucrează spre slava lui Dumnezeu. Perspectiva apartenenței la acest grup care îl sprijină pe Pavel îi dă siguranța sporită a unei identități clare de lucrător creștin dedicat.

Bibliografie

- Bailey, J. L., Vander Broek, L. D., *Literary forms in the New Testament* (London: SPCK, 1992).
- Barr, J., *The Semantics of Biblical Language* (Oxford: OUP, 1961).
- Bock, D. L., Fanning, B. M. (eds), *Interpreting the New Testament Text* (Wheaton, IL: Crossways Books, 2006).
- Bălănescu, O., *Texte și pre-texte. Introducere în pragmatică* (București: Ariadna 98, 2005).
- Burge, G. M., *Interpreting the Gospel of John* (Grand Rapids, MI: Baker Book, 1992).
- Carson, D. A., *Probleme exegetice* (tr. Alina Giurgiu, Sibiu: Betania, 1998).
- Cotterell, P., Turner, M., *Linguistics and Biblical Interpretation* (London: SPCK, 1989).
- Egger, W., *Metodologia Noului Testament* (tr. Dumitru Groșan, Cluj: Galaxia Gutenberg, 2006).
- Fee, G. D., *Exegeza Noului Testament* (tr. Alina Giurgiu, Sibiu: Colegiul Biblic Betania, 1998).
- Fee, G. D., Stuart, D., *Biblia ca literatură*, (tr. Adrian Pastor, Cluj-Napoca: Logos, 1995).
- Gheorghe M., *Epistola către Tit. Ghid exegetic pe textul grecesc* (Arad: Multimedia, 2002).
- Hagner, D. A., *New Testament Exegesis and Research: A Guide for Seminarians* (Pasadena, California: Fuller Seminary Press, 1999).

- Kaiser, W., Jr., Silva M., *Principii de hermeneutică biblică* (Cluj-Napoca: Logos, 2006).
- Klein, W. W., Blomberg, C. L., Hubbard, R. L. jr., *Introduction to Biblical Interpretation* (London: Word, 1993).
- Lamsa, G. L., *Idioms in the Bible explained and A Key to the Original Gospels* (San Francisco, CA: Harper and Row, 1985).
- Liefeld, W. L., *Interpreting the Book of Acts* (Grand Rapids, MI: Baker Book, 1995).
- Longenecker, R., *Biblical Exegesis in the Apostolic Period* (Grand Rapids / Vancouver: Eerdmans / Regent College, 1999).
- Longman III, T., *Literary Approaches to Biblical Interpretation* (Leicester, UK: Apollos, 1987).
- McDill, W., *Predicarea Eficientă. 12 Deprinderi Esențiale* (Oradea: Editura Universității Emanuel, 2006);
- McKnight, S., *Interpreting the Synoptic Gospels* (Grand Rapids, MI: Baker Book, 1988).
- Michaels, J. R., *Interpreting the Book of Revelation* (Grand Rapids, MI: Baker Book, 1992).
- Miller, C., *Marketplace Preaching. How to Return the Sermon to Where It Belongs* (Grand Rapids, MI: Baker Books, 1995).
- Osborne, G.R., *The Hermeneutical Spiral. A Comprehensive Introduction to Biblical Interpretation* (Downers Grove, IL: IVP, 1991).
- Pânzaru, I., *Practici ale interpretării de text* (Iași: Polirom, 1999).
- Pârvu, I., *Cum se interpretează operele filosofice* (București: Punct, 2001).
- Porter, S. E., *Handbook to Exegesis of the New Testament* (Leiden: Brill, 1997).

- Porter, S. E. (ed), *Dictionary of Biblical Criticism and Interpretation* (Abingdon, Oxon UK (New York, NY): Routledge, 2009)
- Poythress, V. S., *Science and Hermeneutics* (Leicester, UK: Apollos, 1988).
- Ricouer, P., *Eseuri de hermeneutică* (tr. Vasile Tonoiu, București: Humanitas, 1995).
- Robinson, H., *Arta Comunicării Adevărului Biblic* (Cluj: Logos, 1998);
- Ross, Ch., and Sibley, R., (ed), *Illuminating Eco: On the Boundaries of Interpretation*, Aldershot: Ashgate. 2004.
- Silva, M., *God, Language and Scripture. Reading the Bible in the light of general linguistics* (Leicester, UK: Apollos, 1990).
- Schleiermacher, F.D.E., *Hermeneutica* (tr. I.N. Râmbu, Iași: Polirom, 2001).
- Schreiner, T. R., *Interpreting the Pauline Epistles* (Grand Rapids, MI: Baker Book, 1990).
- Thiselton, A., *The Two Horizons. New Testament Hermeneutics and Philosophical Description* (London: Paternoster, 1980).
- Idem*, *New Horizons in Hermeneutics. The Theory and Practice of Transforming Biblical Reading* (London: HarperCollins, 1992).
- Trotter, A. H., jr., *Interpreting the Epistle to the Hebrews* (Grand Rapids, MI: Baker Book, 1997).
- Tuckett, C.M., *Reading the NT. Methods of Interpretation* (London: SPCK, 1990 (1987)).
- Umberto Eco, *Limitele Interpretării*, Ștefania Mincu și Daniela Bucșă (trad), Constanța: Editura Pontica, 1996.